

ഈമാൻ പാഠങ്ങൾ

ശയ്ഖ് അബൂ ബസീർ തുർതുസി

തർജ്ജുമ

അബ്ദുൽ ഹകീം ഹസൻ فک الله اسره

ഈമാൻ പാഠങ്ങൾ

ശയ്ഖ് അബൂ ബസ്മിർ ത്വർത്സുസി

തർജ്ജുമ

فك الله أسرہ
അബ്ദുൽ ഹകീം ഹസൻ

നിറയാർദ്രനും ദയാലുവുമായ അല്ലാഹുവിന്റെ
നാമത്തിൽ.

ഉലകങ്ങൾക്കുടയോനായ അല്ലാഹുവിനാണ് സ്തുതി.

നിറയാർദ്രൻ ദയാലു.

മുല്യവിധിനാളിനധിപതി.

ഞങ്ങൾ നിനക്കു മാത്രം വഴിപ്പെടുന്നു,

ഞങ്ങൾ നിന്നോട് മാത്രം തുണയിരിക്കുന്നു.

നേർപാതയിലേക്ക് നീ ഞങ്ങളെ നയിക്കേണമേ

നീ പ്രസാദിച്ചവരുടെ പാത

നീ ദ്വേഷിച്ചവരുടെയല്ല, ഭംഗ മാർഗികളുടേതുമല്ല.

ഒന്നാം കാണ്ഡം

ഇരുമാൻ

ഈമാനിന്റെ നിർവചനം

ഈമാൻ എന്നാൽ വിശ്വാസവും വാക്കും പ്രവൃത്തിയാണ്. ഈമാൻ ഉണ്ടാവാൻ വിശ്വസിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന കാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായാന്തരമൊന്നുമില്ല. ഹൃദയത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്ത ഒരാൾ വാക്ക് കൊണ്ടും കർമം കൊണ്ടും ഇസ്‌ലാം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അയാൾ കാഫിറാണെന്ന കാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായ ഐക്യമുണ്ട്.

കപടവിശ്വാസികൾ നരകത്തിന്റെ അടിത്തട്ടിലാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്ന നിരവധി ഖുർആൻ സൂക്തങ്ങൾ നമുക്ക് കാണാനാകും. ഖുർആൻ തന്നെ അത് വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. "നയവഞ്ചകർ നിന്റെ അടുത്ത് വന്നാൽ പറയും, 'അങ്ങ് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്ന് തീർച്ച, ഞങ്ങൾ അതിന് സാക്ഷികളാണ്'. അല്ലാഹുവിന് അറിയാം, നിശ്ചയം നീ അവന്റെ ദൂതനാണെന്ന്. നയവഞ്ചകർ വ്യാജം പറയുന്നരാണെന്നത് തീർച്ച, അല്ലാഹു അത് സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ ശപഥങ്ങളെ പരിചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗത്തിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞിരിക്കുന്നു. തീർച്ച, അവർ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് എത്രയോ ദുഷിച്ചത്. അതിന്റെ കാരണം, അവരാദ്യം വിശ്വസിക്കുകയും പിന്നീടവിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തതിനാലാണ്. അങ്ങനെ അവരുടെ നെഞ്ചുകങ്ങൾ മുദ്ര കുത്തപ്പെട്ടു. അതിനാൽ അവരെട്ട് ഗ്രഹിക്കുകയേയില്ല." (63 : 1 - 3).

അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഈമാനിന്റെ കണിക പോലും

ഇല്ലാത്തതു കൊണ്ടായിരുന്നുവത്. എന്നാൽ അവർ ഈമാനിന്റെ വാക്കും പ്രവൃത്തിയും പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതൊന്നും ഹൃദയത്തിൽ നിന്നുള്ള പ്രഖ്യാപനമായിരുന്നില്ല. തങ്ങളിൽ കുഹ്റിന്റെയും രിദ്യുടെയും വിധി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെടാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു അവർ അത്തരം ബാഹ്യ പ്രകടനങ്ങൾ കൊണ്ട് സ്വയം പ്രതിരോധിച്ചത്.

ഇമാം ഖുർതുബി പറയുകയാണ്, "വിശ്വാസത്തിന്റെ വർത്തമാനങ്ങളുമായി അവർ വന്നു. പക്ഷേ, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഈമാൻ ഇല്ലായിരുന്നു"

ഇവിടെ രസകരമായ ഒരു സംഗതി അല്ലാഹു അവരുടെ ഈമാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നതാണ്. **"അതിന്റെ കാരണം അവർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു"** വെന്ന് സൂചിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് അവരുടെ ഈമാനിനെ അല്ലാഹു സമ്മതിച്ചു. എന്നാൽ തൊട്ടടുത്ത തന്നെ അവരുടെ ഈമാനെ തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്തു, **"പിന്നീടവിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു"**. അവരുടെ ആന്തരിക സത്യനിഷേധം നിമിത്തം അവരുടെ ഈമാനിനെ തന്നെ അല്ലാഹു തള്ളിക്കളഞ്ഞു. അതിനാൽ കർമം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്നതിനും ഈ സൂക്തം തെളിവാക്കാവുന്നതാണ്. വാക്കും ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്നതിനും ഇതിൽ തെളിവുണ്ട്. എന്നാൽ അതു മാത്രം മതിയാകാത്തതിനാൽ ഉടൻ തന്നെ അത് തിരുത്തുന്നു, **"തീർച്ചയായും നയവഞ്ചകർ നരകാടിത്തട്ടിലാകുന്നു. അവർക്കൊരു സഹായിയെയും നീ കണ്ടെത്തുകയില്ല"** (4 : 145). **"കപടവിശ്വാസികൾക്കും കപടവിശ്വാസിനികൾക്കും സത്യനിഷേധികൾക്കും സത്യനിഷേധിനികൾക്കും അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത് നരകം. അവരതിൽ**

നിത്യവാസികളായിരിക്കും. അവർക്കെന്തു മതി. അല്ലാഹു അവരെ ശപിച്ചിരിക്കുന്നു. അവർക്ക് സ്ഥിര ദണ്ഡനമുണ്ടായിരിക്കും" (9 : 68).

വിശ്വാസം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്ന പ്രവാചക വചനം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. **"കർമങ്ങൾ ഉദ്ദേശ്യമനുസരിച്ചാണ്. ഏവർക്കും അവൻ ഉദ്ദേശിച്ചതുണ്ട്"** (ബുഖാരി). പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞതായി ബുഖാരിയിൽ ഇങ്ങനെ ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്, **"ഹൃദയത്തിൽ സത്യസന്ധതയോടെ ആർ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചുവോ , അല്ലാഹു അവന് നരകം നിഷിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു."** സത്യസന്ധതയില്ലാതെ ആരതിന് സാക്ഷ്യം വഹിച്ചാലും, ഹൃദയത്തിൽ അതിന് ഇടമില്ലെങ്കിൽ അവർ സ്വർഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയില്ല എന്ന് വ്യക്തം. അവർ സ്വർഗത്തിന്റെ ആളുകളാവുകയില്ല. മറിച്ച് നരകത്തിലായിരിക്കും. ഈമാനിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നതിന് വിശ്വാസം (ഇഅ്തിഖാദ്) ആവശ്യമുണ്ടെന്നതിന് തെളിവുകളാണിവ.

കാപട്യം എന്നാൽ ആന്തരിക നിഷേധവും ഹൃദയ നിരാകരണ (ജുഹൂദ്) വും ഒപ്പം അവയവങ്ങളുടെ ഇസ്ലാമിക പ്രകടനങ്ങളുമാണ്. അവരുടെ വഞ്ചനാത്മക നിലപാടാണ് ഇത്. എന്നാൽ അവർ അവരെ തന്നെയാണ് വഞ്ചിക്കുന്നത് (2 : 9).

വിശ്വാസം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണ്

വിശ്വാസം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണ് എന്ന് സൂചന നൽകുന്ന വ്യക്തമായ ഹദീഥുകളുണ്ട്. എന്തിന്, മുർജിഅ പോലും അത് സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. അവരിലെ കറാമിയ്യക്ക് മാത്രമാണ് ഇതിൽ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമുള്ളത്. അവരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ വിശ്വാസത്തിന് സാക്ഷ്യ വചനം (കലിമതു ശ്ലഹാദ) മാത്രം മതി. എന്നാൽ, എല്ലാവരും തള്ളിക്കളഞ്ഞ അഭിപ്രായമാണിത്.

നമ്മുടെ കാലത്ത് സ്വയം കറാമിയ്യ എന്നവകാശപ്പെടുന്ന അത്തരം സംഘങ്ങളില്ല. എന്നാൽ അവരുടെ അതേ വിശ്വാസം വെച്ചു പുലർത്തുന്നവരുണ്ട്. കുഹ്റും ശിർകും പ്രവർത്തിക്കുന്നവരും വിശ്വാസത്തിൽ തന്നെ നിലനിൽക്കുന്നവരാണ്, കാരണം, അവർ 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്, അതിനാലവർക്ക് ഈമാനുണ്ടെന്ന് പറയുന്നവർ നമുക്കിടയിലുണ്ട്. അവർ കറാമിയ്യയുടെ മേൽവിലാസം സ്വീകരിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അവർ മുന്നോട്ട് വെക്കുന്ന ആശയം കറാമിയ്യയുടേതാണ്.

വാക്ക് ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണ്

'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന് നാവു കൊണ്ട് പ്രഖ്യാപിക്കലാണ്. ശഹാദതിന്റെ വചനം ഉച്ചരിച്ചവൻ ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുമെന്നും, അങ്ങനെ ചെയ്യാത്തവൻ ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുകയില്ലെന്നും നമുക്കറിയാം. സാക്ഷ്യമൊഴി കൂടാതെ ഏതെങ്കിലുമൊരു പ്രവൃത്തി ഒരാളെ ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത് നിസ്കാരമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഒരാളെ നിസ്കരിക്കുന്നതായി നാം കണ്ടാൽ, അയാൾ സാക്ഷ്യമൊഴി ഉച്ചരിച്ചതായി നമുക്കറിയില്ലെങ്കിലും, സാക്ഷ്യമൊഴി ഉച്ചരിച്ചതായി നാം കേട്ടിട്ടില്ലെങ്കിലും നാം അയാളെ മുസ്‌ലിമായി തന്നെ പരിഗണിക്കും. തെളിവ് പ്രവാചക വചനമാണ്, **"നമ്മുടെ നിസ്കാരം നിസ്കരിക്കുന്ന, നമ്മുടെ വിബ്‌ലയെ വിബ്‌ലയാക്കിയ, നാം അറുത്തത് ഭക്ഷിക്കുന്ന ആരും മുസ്‌ലിമാണ്"** (ബുഖാരി, മുസ്‌ലിം). നിസ്കാരത്തിൽ തൗഹീദിന്റെ സാക്ഷ്യമൊഴി അയാൾ ഉച്ചരിക്കുന്നുണ്ടെന്നതാണ് കാരണം.

അബൂ ത്വാലിബിന്റെ മരണ സമയത്ത് അദ്ദേഹത്തെ കൊണ്ട് 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' പറയിപ്പിക്കുവാനായിരുന്നു നബി ശ്രമിച്ചത്. വാക്ക് ഈമാനാണ് എന്നതിന് തെളിവാണ് ആ സംഭവം. മുസ്‌ലിമിലും മറ്റിതര ഹദീഥ് ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും ആ സംഭവം ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

അബൂ ത്വാലിബ് മരണ ശയ്യയിലായിരിക്കെയാണ് പ്രവാചകൻ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്ന് കണ്ടത്. അപ്പോൾ അബൂ ജഹലും

അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. പ്രവാചകൻ അദ്ദേഹത്തോട് പറഞ്ഞു, "മൂത്താപ്പാ..... അങ്ങ് ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് മുഹമ്മദുർ റസൂലുല്ലായെന്ന് പറയൂ. നാളെ വിചാരണാ വേളയിൽ ഞാൻ അങ്ങേക്കായി സാക്ഷി നിൽക്കാം"

അപ്പോൾ അബൂ ജഹലും അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ ഉമയ്യയും ചോദിച്ചു, "ഓ..... അബൂ ത്വാലിബ്! അബ്ദുൽ മുത്വലിബിന്റെ മതം വിട്ടുപോവുകയാണോ അങ്ങ്?!". അവരങ്ങനെ ചോദിച്ചു കൊണ്ടേയിരുന്നു.

മരണത്തിന് മുൻപ് അബൂ ത്വാലിബ് പറഞ്ഞു, "ഞാൻ അബ്ദുൽ മുത്വലിബിന്റെ മതത്തിലാണ്"

പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, "വിരോധിക്കപ്പെടുവോളം അങ്ങേക്ക് പൊറുത്തു തരാൻ ഞാൻ അല്ലാഹുവോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു കൊണ്ടേയിരിക്കും" അങ്ങനെ സൂറതു തൗബയിലെ ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചു, "ഇണദൈവവാദികൾ ജ്വലിക്കുന്ന നരകാഗ്നിയുടെ അവകാശികളാണെന്ന് സ്പഷ്ടമായ ശേഷവും, അവർ അടുത്ത ബന്ധുക്കളാണെങ്കിൽ പോലും അവർക്കായി പാപമോചനം തേടാൻ പ്രവാചകനും സത്യവിശ്വാസികൾക്കും പാടുള്ളതല്ല" (9 : 113). തൗബയിലൂടെ അത് വിരോധിക്കപ്പെട്ടു. അതേപോലെ അല്ലാഹു ഈ സൂക്തവും അവതരിപ്പിച്ചു, "നിനക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടവരെ നിനക്ക് നേർവഴിയിലാക്കാനാവില്ല. താൻ ഇച്ഛിക്കുന്നവരെ അല്ലാഹു നേർമാർഗത്തിലാക്കുന്നു" (28 : 56). അതോടെ അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത് പ്രവാചകൻ നിർത്തി.

അബൂ ത്വാലിബ് ഒരിക്കലും ഹൃദയം കൊണ്ട് നബിയെ തള്ളിക്കളഞ്ഞിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം അവിടുത്തിൽ വിശ്വസിച്ചു. മക്കയിലെ പ്രബോധനത്തിന് സകലവിധ പിന്തുണയുമേകി. അങ്ങനെയൊക്കെയായിട്ടും അദ്ദേഹം സാക്ഷ്യ വചനം നാവു കൊണ്ട് ഉച്ചരിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈമാൻ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടില്ല.

മറ്റൊരു തെളിവ് **"ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് മുഹമ്മദുർ രസൂലുല്ലാഹ് പറയുകയും നിസ്കരിക്കുകയും സകാത് നൽകുകയും ചെയ്യുവോളം ജനങ്ങളോട് ഒന്നടങ്കം യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ഞാൻ കൽപിക്കപ്പെട്ടു"** എന്ന ഹദീമാണ്. ഇതിന്റെ വിശദീകരണത്തിൽ ഇമാം നവവി പറയുന്നു, "വിശ്വാസത്തോടു കൂടി രണ്ട് സാക്ഷ്യ വചനങ്ങളും പറയുകയും, പ്രവാചകൻ കൊണ്ടു വന്ന സകലതും വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുക ഈമാനിന്റെ ഉപാധിയാണ്" (1 / 212).

ഇബ്നു തയ്മിയ്യ പറയുന്നു, "ആര് തന്റെ കഴിവിൻപടി രണ്ട് സാക്ഷ്യ വചനങ്ങൾ മൊഴിഞ്ഞില്ലയോ അവൻ കാഫിറാണ് എന്നതിൽ എല്ലാ മുസ്ലിംകളും ഏകോപിച്ചിരിക്കുന്നു. അത് പറയാത്തവൻ മുസ്ലിമല്ല, കാഫിറാണ്. അന്തരംഗത്തും ബാഹ്യതലത്തിലും കാഫിറാണ്. സലഫും ഭൂരിപക്ഷ ഉലമയും ഈ അഭിപ്രായക്കാരാണ്." (ഫതാവ 7 / 609).

കർമം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണ്

മുർജിഅയുമായി നാം സംവദിക്കുന്ന വിഷയമാണിത്. കർമം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് മുർജിഅ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ കർമം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്നതിന് വേണ്ടുവോളം തെളിവുകളുണ്ട്.

"അല്ലാഹു നേർവഴിയിലാക്കിയവരെഴിച്ച് മറ്റെല്ലാവർക്കും അതൊരു വലിയ പ്രശ്നമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസം (ഈമാൻ) പാഴാക്കിക്കളയുന്നതല്ല" (2 : 143). ഇവിടെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന വിശ്വാസം (ഈമാൻ) നിസ്കാരത്തെയാണ് കുറിക്കുന്നത്. ഇമാം ഖുർതുബി ഇമാം മാലികിനെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു, "ഈ ആയത് കേൾക്കുമ്പോഴൊക്കെ നിസ്കാരം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമല്ലെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്ന മുർജിഅയെ ഞാൻ ഓർത്തു പോകും" (ഖുർതുബി 2 / 157).

അബൂ ഹുറയ്റയിൽ നിന്നുള്ള നിവേദനം മറ്റൊരു തെളിവാണ്. ഏതു കർമമാണ് ശ്രേഷ്ഠം എന്ന് പ്രവാചകനോട് ചോദിച്ചു. അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ പ്രതിവചിച്ചു, **"അല്ലാഹുവിലും അവന്റെ ദൂതനിലും വിശ്വസിക്കൽ"**. ഇവിടെ പ്രവൃത്തിയെ ഈമാൻ എന്നാണ് പ്രവാചകൻ നിർവചിച്ചത്.

മുസ്ലിം ഉദ്ധരിച്ച ഒരു പ്രവാചകവചനത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം, **"ഈമാൻ എഴുപതിൽ പരം ശാഖകളുണ്ട്. അതിൽ പ്രഥമം ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലയാണ്. വഴിയിലെ മാർഗ തടസ്സം**

അകറ്റലാണ് താഴേപ്പടി. ലജ്ജ ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണ്"

(മുസ്ലിം 152) വഴിയിലെ മാർഗ തടസ്സം അകറ്റുന്ന കർമ്മത്തെ ഈമാൻ എന്നാണ് വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഖയ്സ് ഗോത്രം പ്രവാചകനെ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, "അല്ലാഹുവോട് ഈമാൻ ഉള്ളവരാകാൻ ഞാൻ നിങ്ങളെ അനുശാസിക്കുന്നു". തുടർന്ന് നബി ചോദിച്ചു, "എങ്ങനെയാണ് അല്ലാഹുവോട് ഈമാൻ ഉള്ളവരാവുകയെന്ന് അറിയുമോ?" അവർ പറഞ്ഞു, "അല്ലാഹുവും അവന്റെ ദൂതനുമാണ് നന്നായി അറിയുക". അപ്പോൾ നബി പറഞ്ഞു, "അല്ലാഹു അല്ലാതെ ഇലാഹ് ഇല്ലെന്നും, മുഹമ്മദ് അവന്റെ ദൂതനെന്നും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുക, നിസ്കാരം നിലനിർത്തുക, സകാത് നൽകുക, റമദാനിൽ നോമ്പെടുക്കുക, യുദ്ധാർജ്ജിത സ്വത്തിൽ അഞ്ചിലൊന്ന് കൊടുക്കുക" (ബുഖാരി, മുസ്ലിം) ഇവിടെയും കർമ്മങ്ങളെ ഈമാൻ ആയിട്ടാണ് എണ്ണിയിരിക്കുന്നത്.

പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, "ഏതൊരുവന്റെ ഉപദ്രവത്തിൽ നിന്ന് അയൽക്കാരൻ സുരക്ഷിതനല്ലയോ അവൻ വിശ്വാസിയല്ല" (ബുഖാരി). അയൽവാസിയെ ഉപദ്രവിക്കുന്നവന്റെ ഈമാനിനെ തള്ളിക്കളയുകയാണ് പ്രവാചകൻ ചെയ്തത്. ഇതും കർമം ഈമാനാണെന്നതിന് തെളിവാണ്.

ബുഖാരി തന്റെ സ്വഹീഹിൽ പറയുന്നു, "ഈമാൻ വാക്കും പ്രവൃത്തിയുമാണ്". എന്തുകൊണ്ട് വിശ്വാസത്തെ കുറിച്ച് പറഞ്ഞില്ല എന്ന് അദ്ദേഹത്തോട് ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, "വാക്ക് നാവിന്റെയും ഹൃദയത്തിന്റെയും

പ്രകടനമാണ്. കർമ്മം കൊണ്ട് നാം വിവക്ഷിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെയും അവയവങ്ങളുടെയുമാണ്". വാക്കും പ്രവൃത്തിയും ഈമാനാണ് എന്ന് വ്യക്തമാക്കുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹം.

ഇബ്നു റജബ് തന്റെ 'കിതാബുൽ ഖയ്യിം ജാമിഉൽ ഉലൂമി'ൽ പറയുന്നു, "പ്രവൃത്തിയെ ഈമാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്താത്തവരെ സലഫ് വിമർശിക്കുകയും തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവരെ അവഗണിക്കുകയും പുത്തൻവാദികളായി മുദ്ര കുത്തുകയും ചെയ്തവരിൽ താബിഹൂനിൽ നിന്ന് സഹൂദ് ബിൻ ജുബയ്ർ, മയ്മൂൻ ബിൻ മഹ്റാൻ, ഖതാദ, അയ്യൂബ് സഖ്തയാനി, ഇബ്റാഹീം അന്നഖ്ഘൂ, സുഹ്രി ബിൻ അബീ കമീർ തുടങ്ങിയവരുണ്ട്"

കർമ്മത്തെ ഈമാനിൽ നിന്ന് മാറ്റി നിർത്തുന്നവരെ കുറിച്ച് ഫൗരി പറയുന്നു, "സലഫിൽ നിന്ന് വിഭിന്നമായ പുത്തൻ ചിന്താധാരയാണിത്. വിശ്വാസത്തിനും കർമ്മത്തിനും ഇടയിൽ വ്യത്യാസം കൽപ്പിക്കാതിരുന്ന പൂർവ്വ സൂരികളുടെ അഭിപ്രായം സൂചിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് ഔസാഘൂ പറയുന്നു, "സലഫ് ഈമാനും അമലിനും ഇടയിൽ വ്യത്യാസം കല്പിച്ചിരുന്നില്ല. ഇമാം ശാഫിഘൂ തന്റെ 'കിതാബുൽ ഉമ്മി' ൽ പറയുന്നു, "ഈമാൻ എന്നാൽ വാക്കും പ്രവൃത്തിയും ഉദ്ദേശ്യവുമാണ്. ഒന്നിന്റെ അഭാവത്തിൽ മറ്റൊന്നിന് നിലനിൽപ്പില്ലായെന്ന അഭിപ്രായമാണ് സ്വഹാബതിന്റെയും താബിഹൂന്റെയും"

ഇബ്നു റജബ് തന്റെ ഫതഹുൽ ബാരി ശറഹു ബുഖാരിയിൽ പറയുന്നു, "അത് വാക്കും പ്രവൃത്തിയുമാണെന്ന് ഭൂരിപക്ഷം

പണ്ഡിതന്മാരും പറയുന്നു. സലഫിലും അഹ്ലുൽ ഹദീഥിലെ ഉലമയിലും ഇതിൽ അഭിപ്രായ ഐക്യമുണ്ട്. സ്വഹാബതിലും താബിഹുലും ഇക്കാരുത്തിൽ ഇജ്മാഉണ്ടെന്ന് ഇമാം ശാഫിഹു പറയുന്നു. അബൂ മൗറും ഇജ്മാഉള്ളതായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്"

പ്രവൃത്തി ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നതിന് ഖുർആനിൽ നിന്നും സുന്നതിൽ നിന്നും സ്വഹാബതിൽ നിന്നും സലഫിൽ നിന്നും വന്നിരിക്കുന്ന ഇത്രയധികം തെളിവുകൾ തന്നെ നമുക്ക് ധാരാളമാണ്. ഈ തെളിവുകളെയെല്ലാം നാം യഥാവിധി മനസ്സിലാക്കുന്നു.

ഈമാനിനെ കുറിച്ച നിരവധി വ്യാഖ്യാനങ്ങളും വിശദീകരണങ്ങളും പണ്ഡിതരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ യഥേഷ്ടം നമുക്ക് കണ്ടെത്താവുന്നതാണ്.

ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഈമാനിനെ ഹൃദയത്തിന്റെ സത്യപ്പെടുത്ത (തസ്ദ്ദീഖുൽ ഖൽബ്) ലും, നാവിന്റെ സംസാര (ഖൗൽ ബില്ലിസാൻ) വും, സ്തംഭങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തി (അമലും ബിൽ അർകാൻ) കളും എന്നാണ് വിശദീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ വ്യാഖ്യാനം കുറേയധികം ശരിയാണെങ്കിൽ കൂടി ചില കാര്യങ്ങൾ യഥാവിധി ഗ്രഹി (ഫഹ്മ്) കുന്നതിൽ പോരായ്മയുണ്ടുതാനും. അറബി ഭാഷയിൽ തസ്ദ്ദീഖി (സത്യപ്പെടുത്തൽ) നും ഇഅ്തിഖാദി (വിശ്വാസം) നും ഇടയിൽ കാര്യമായ വ്യത്യാസമുണ്ട്. നാം ആദ്യം സൂചിപ്പിച്ചത് പോലെ ഈമാനെന്ന് ഹൃദയത്തിലെ വിശ്വാസ (ഇഅ്തിഖാദ്) മാണെന്ന് പറയുമ്പോൾ അത് ഹൃദയത്തിന്റെ സകല പ്രവൃത്തികളും അതുൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ട്. സ്നേഹം, ഭയം,

വെറുപ്പ്, അർപ്പണം ഒക്കെയുണ്ടതിൽ, സത്യപ്പെടു (തസ്ദ്ദീഖ്) ത്തൽ മാത്രമല്ല.

അതേപോലെ കർമ്മത്തെ നാം ഈമാൻ എന്ന് വിളിക്കുമ്പോൾ അവർ സൂചിപ്പിച്ചത് പോലെ 'അർകാൻ' മാത്രമല്ല നാം ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അതായത് ഇസ്‌ലാമിലെ പഞ്ചസ്തംഭങ്ങളായ അർകാൻ മാത്രമല്ല നാം അതുകൊണ്ട് വിവക്ഷിക്കുന്നത്. പ്രവാചകൻ വിശദീകരിച്ചതിൽ നിന്ന് നമുക്കുള്ള തെളിവുകൾ വളരെ വ്യക്തമാണ്, കൃത്യവുമാണ്. ഈമാൻ കർമ്മമാണ്, കർമ്മം ഈമാനുമാണ്. കാര്യങ്ങൾ ഇത്ര സുവ്യക്തമായ ശേഷവും കർമ്മം ഈമാൻ അല്ലെന്ന് ആളുകൾ പറയുന്നതെന്തു കൊണ്ടാണ്? കർമ്മം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമല്ലെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്ന മറുവാദം പ്രവാചകനിൽ നിന്ന് വന്നിട്ടുമില്ല. ഈ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അനേകം തെളിവുകൾ വന്നിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനും പ്രവാചകനുമുള്ള അനുസരണം (ത്വാഅ) ഈമാനാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കാപ്പെട്ടു. ഈമാൻ വിശ്വാസവും കർമ്മവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണെന്ന് സലഫുകളിൽ പെട്ട ഉലമ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുമുണ്ട്.

ഈ ബോധ്യത്തിൽ നിന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാനാകുന്ന മറ്റൊരു കാര്യം വിശ്വാസം, വാക്ക്, പ്രവൃത്തി കൊണ്ട് ഈമാൻ സ്ഥാപിതമാകുന്നത് പോലെ ഇവ കൊണ്ട് നിഷേധ (കുഫ്ർ) വും സ്ഥാപിതമാകും. ഈമാനിനെ ശരിയായി നിർവചിച്ചവർ പോലും കുഫ്റിന്റെ കാര്യം വന്നപ്പോൾ വിശ്വാസത്തിലേക്ക് മാത്രമായി ചുരുങ്ങുന്നത് നാം കാണുന്നു. വർത്തമാനകാല സലഫികളുമായുള്ള നമ്മുടെ സംഘർഷം ഇവിടെയാണ്. ഈമാനിന്റെ കാര്യത്തിലെ അവരുടെ തന്നെ നിലപാടിന് വിരുദ്ധമാണ് ഈ നിലപാട്. ഈമാനിനെ നിർവചിക്കുമ്പോൾ

അവർ അഹ്ലുസ്സുന്നയുടെ ബോധ്യ (ഫഹ്മ്) വും തെളിവുകളും സ്വീകരിച്ചു. എന്നാൽ കുഹ്റീനെ നിർവചിച്ചപ്പോൾ അവർ മുർജിഅയുടെയും ജഹം ബിൻ സ്വഹ്വാന്റെയും ബോധ്യവും തെളിവുമാണ് പ്രമാണമാക്കുന്നത്.

കർമം ഈമാനിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് നാം പറയുമ്പോൾ ഏതെങ്കിലും കർമം ഉപേക്ഷിച്ചാൽ അത് ഈമാൻ ഇല്ലതാക്കുമോ? എല്ലാ കർമങ്ങളും ഈമാനിന്റെ ഉപാധികളാണോ അല്ലയോ? ഈ വിഷയത്തിൽ മൂന്ന് വ്യത്യസ്ത അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്.

ഖവാരിജും അതിവാദികളും പറയുന്നത് സകല കർമങ്ങളും ഈമാനിൽ പെടുന്നുവെന്നാണ്. ഈ വിഷയത്തിലെ അതിതീവ്ര നിലപാട് ഇവരുടേതാണ്. ഇവരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാതിരിക്കൽ വൻപാപമാണെന്നും, ആ വൻപാപം വഴി ഈമാനിൽ നിന്നും ദീനിൽ നിന്നും പുറത്ത് പോകുമെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു.

ജീർണത മുഖമുദ്രയാക്കിയ ലോപവാദികളായ അകർമണ്യാവാദി (മുർജിഅ) കളുടെ അഭിപ്രായമാണ് മറ്റൊന്ന്. ഈമാൻ ഉള്ളവർ എന്ത് ചെയ്താലും അവരുടെ ഈമാനിന് ഒരു കോട്ടവും സംഭവിക്കില്ലെന്ന് ഇവർ വാദിക്കുന്നു. കർമം ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് കൊണ്ട് ആരും ഈമാനിൽ നിന്ന് പുറത്ത് പോകുന്നില്ലെന്ന് ഇവർ വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഈ രണ്ട് നിലപാടുകളും ശരിയായതല്ല. അഹ്ലുസ്സുന്ന ഇവ രണ്ടിനും മധ്യേ സന്തുലിത നിലപാടിൽ നിലകൊള്ളുന്നു.

ചില കർമ്മങ്ങൾ നമ്മെ ഈമാനിൽ നിന്ന് പുറം തള്ളും. അത്തരം പ്രവൃത്തികളിലൂടെ ഒരാൾ ഇസ്‌ലാമിൽ നിന്ന് പുറത്ത് പോകും.

ചില കർമ്മങ്ങൾ വ്യക്തിയുടെ ഈമാൻ പൂർത്തീകരിക്കും. അത് പ്രവർത്തിക്കുക വഴി അയാളുടെ ഈമാൻ വർദ്ധിക്കും. അത് പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുക വഴി ഈമാനിൽ കുറവ് സംഭവിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ഈമാനിൽ നിന്ന് പുറംതള്ളുന്നില്ല. അത് ഈമാനിൽ നിന്ന് പുറത്തുള്ളതും എന്ന വാദം ഖവാരിജിന്റേതാണ്.

എന്നാൽ നിസ്കാരം പോലുള്ള കർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുക വഴി വ്യക്തിയുടെ ഈമാൻ തന്നെ നഷ്ടമാവുകയും, അയാൾ ഇസ്‌ലാമിന്റെ അതിരുകൾക്കുള്ളിൽ നിന്ന് പുറത്താവുകയും ചെയ്യും.

രണ്ടാം കാണ്ടം

ഈമാൻ കൂട്ടുന്നതും കുറയുകയും ചെയ്യുന്നു

നാം പറയുന്നു, ഈമാൻ വാക്കും പ്രവൃത്തിയുമാണെന്ന്. അത് അല്ലാഹുവിനുള്ള അനുസരണത്തിലൂടെ അധികരിക്കുകയും, അനുസരണക്കേടിലൂടെ കുറയുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്നും നാം പറയുന്നു.

പ്രവൃത്തി ആപേക്ഷികമാണ്. അത് ജനങ്ങളിൽ ഏറിയും കുറഞ്ഞുമിരിക്കും. ഒരാൾ എത്ര പ്രവർത്തിക്കുന്നു, എത്ര പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല എന്നതുമായാണ് അതിന്റെ ബന്ധം. അനുസരണത്തിന്റെ പ്രവൃത്തി അവന്റെ ഈമാൻ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അനുസരണക്കേടിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ അവന്റെ ഈമാനിന്റെ അവസ്ഥയെ താഴേക്ക് വലിച്ചിടുന്നു. അല്ലാഹു പറഞ്ഞതെല്ലാം താൻ പ്രവർത്തിച്ചുവെന്ന് ഒരാൾക്കും പറയാനാവില്ല. ഒരാൾക്കും അതൊട്ടാവുകയുമില്ല. അനുസരണത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികൾ എത്രയധികം അനുഷ്ഠിക്കുന്നുവോ അത്രയധികം ഈമാനിന്റെ തോത് വർദ്ധിക്കും. ഇതിന് വേണ്ടുവോളം തെളിവുകളുണ്ട്.

"അവൻ ആകുന്നു വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ശാന്തിയിറക്കിയത്. അവരുടെ വിശ്വാസത്തോടൊപ്പം കൂടുതൽ വിശ്വാസം ഉണ്ടായിത്തീരേണ്ടതിന് വേണ്ടി." (48 : 4).

"ഖുർആനിലെ ഏതെങ്കിലുമൊരു അധ്യായം അവതരിപ്പെട്ടാൽ അവരിൽ ചിലർ പറയും, നിങ്ങളിൽ ആർക്കാണ് ഇത് വിശ്വാസം വർദ്ധിപ്പിച്ച് തരുന്നത്? എന്നാൽ വിശ്വാസികൾക്കൊക്കെ അതവരുടെ വിശ്വാസം അധികരിപ്പിക്കുക തന്നെയാണ് ചെയ്യുന്നത്" (9 : 123). ഓരോ അധ്യായങ്ങൾ അവതരിക്കുമ്പോഴും മുസ്ലിംകൾ അതിൽ വിശ്വസിക്കുകയും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതവരുടെ ഈമാൻ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും

ചെയ്തിരുന്നു.

ഒരു ഹദീഥിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം, "വ്യഭിചാരി വിശ്വാസിയായി കൊണ്ട് വ്യഭിചരിക്കില്ല. മോഷ്ടാവ് വിശ്വാസിയായി കൊണ്ട് മോഷ്ടിക്കില്ല. മദ്യപാനി വിശ്വാസിയായി കൊണ്ട് മദ്യപിക്കില്ല. അവരങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ ഈമാൻ അവരിൽ നിന്ന് വിട്ടുകുന്നു അവരുടെ മുകളിൽ നിൽക്കും. അവർ പാപത്തിൽ നിന്ന് വിരമിച്ചാൽ അത് തിരികെ വരും" (ബുഖാരി, മുസ്ലിം) ഒരാളുടെ ഈമാനിൽ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ ഉണ്ടാകുമെന്ന് ഈ ഹദീഥിൽ കാണാം. ഇമാം ബുഖാരി തന്റെ സ്വഹീഹിൽ 'ഈമാൻ വാക്കും പ്രവൃത്തിയുമാണ്, അത് ഏറുന്നു കുറയുന്നു' എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ഇബ്നു റജബ് തന്റെ ഫതഹുൽ ബാരി ശറഹു ബുഖാരിയിൽ പറയുന്നു, "ഈമാൻ കൂടുകയും കുറയുകയും ചെയ്യുമെന്നാണ് ഭൂരിപക്ഷം ഉലമയുടെയും അഭിപ്രായം. സ്വഹാബികളിൽ അബൂ ദർദാദ്, അബൂ ഹുറയ്റ, അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ അബ്ബാസ് തുടങ്ങിയവരിൽ നിന്ന് അത്തരം ഉദ്ധരണികൾ വന്നിട്ടുണ്ട്." (1 / 8).

ഒരിക്കൽ അബൂദർ ഗിഫാരി പ്രവാചകനോട് ചോദിച്ചു. "അല്ലാഹുവാൽ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രവാചകനാണെന്ന് അങ്ങങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കി?" പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, "രണ്ട് മലകുകൾ എന്റെ അടുത്തുവന്നു. ഒരാൾ ആകാശത്ത് നിറഞ്ഞു നിന്നു. മറ്റൊരാൾ എന്റെ സമീപം വന്നു. പിന്നെ കർമങ്ങൾ അളന്നു നോക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരാളുടെ..... പലരുടെ..... ലോകത്തുള്ള സകല മനുഷ്യരുടെയും അളന്നു

നോക്കിയാലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒപ്പം എത്തുകയില്ലെന്ന് പറഞ്ഞു" (ദാരിമി, സിൽസിലതുസ്വഹീഹ് 2531).

പ്രവാചകന്റെയും ഇതര മനുഷ്യരുടെയും ഈമാൻ ഒരേ അളവിലല്ല എന്ന് ഹദീഥ് വ്യക്തമാക്കുന്നു. അതേപോലെ ഈമാൻ എല്ലാവരിലും ഒരുപോലെയല്ല എന്നതിനും ഈ ഹദീഥിൽ തെളിവുണ്ട്.

ഒരു മനുഷ്യന്റെ ഈമാൻ രണ്ട് കാര്യങ്ങളാൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെടും. ഒന്ന്, പാപത്തിന്റെ രൂപം. രണ്ട്, പാപത്തിന്റെ വലിപ്പം.

ശിർകാണ് ഏറ്റവും വലിയ പാപമെന്നതിൽ തർക്കമില്ല. അതിൽ പെട്ടു പോയവന് പിന്നെന്ത് ഈമാൻ? ശിർക് ഒരു മനുഷ്യനെ പൂർണ്ണമായും ഈമാനിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുന്നു. അത് മുൻപ് ചെയ്ത സകല നന്മകളെയും നിഷ്ഫലമാക്കും. ഈമാൻ മുൻപ് ചെയ്ത സകല കുഹ്റുകളെയും ഇല്ലാതാക്കുന്നതു പോലെ.

പാപങ്ങളുടെ നൈരന്തര്യം ഈമാനിനെ കാര്യമായി തന്നെ ബാധിക്കുന്ന കാര്യമാണ്. ഒരു പാപം ഒരിക്കൽ മാത്രം പ്രവൃത്തിക്കുന്നത് പോലെയല്ല, തുടർച്ചയായി ചെയ്യുന്ന പാപവൃത്തി. ഒരാൾ ഒരിക്കൽ മദ്യപിക്കുമ്പോൾ തന്നെ അത് അവന്റെ ഈമാനിനെ സ്വാധീനിക്കുന്നു. എന്നാൽ മുഴുക്കുടിയനെയാണല്ലോ അതേറെ പരിക്കേൽപ്പിക്കുക. അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ചത് അനുസരിച്ച് ഒരിക്കൽ വിധിക്കാതിരിക്കലും, അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ചത് അനുസരിച്ച് നിരന്തരം വിധിക്കാതിരിക്കലും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുണ്ടല്ലോ.

ശയ്ഖ് നാസ്തിറുദ്ദീൻ അൽബാനി വിശ്വസിക്കുന്നത് ഒരു ഭരണാധികാരി ഹൃദയം കൊണ്ട് നിരാകരിക്കാത്ത കാലത്തോളം കുഫ്ർ അനുസരിച്ച് ഭരിക്കുന്നതോ, കുഫ്ർ അനുസരിച്ച് പത്തോ നൂറോ പ്രാവശ്യം വിധിക്കുന്നതോ ഒന്നും കുഫ്റല്ലെന്നാണ്.

നാം പറയുന്നു, ഈമാൻ കൂട്ടുകയും കുറയുകയും ചെയ്യുമെന്നാണ് വിശ്വാസമെങ്കിൽ ഒരിക്കൽ കുഫ്ർ അനുസരിച്ച് വിധിക്കുന്നത്, ആയിരം വട്ടം കുഫ്ർ അനുസരിച്ച് വിധിക്കുന്നതും തമ്മിൽ അന്തരമുണ്ട് എന്നാണർത്ഥം. അവ തമ്മിൽ യാതൊരു സമീകരണവുമില്ല.

പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, **"മദ്യപാനിയായി മരിച്ചവൻ വിഗ്രഹപൂജകനായിട്ടാണ് അല്ലാഹുവെ കണ്ടുമുട്ടുക"** (അഹ്മദ്, സിൽസില 677) **"മദ്യപാനി സ്വർഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയില്ല"** (ഇബ്നു ഹിബ്ബാൻ, സിൽസില 678). ഈ രണ്ട് പ്രസ്താവനകൾ തമ്മിൽ എന്തെങ്കിലും വ്യത്യാസമുണ്ടോ? ഇവിടെ പ്രവാചകൻ വിഷയങ്ങളെ രണ്ടായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണാം. ഒരാൾ മദ്യം കുടിച്ചവൻ, മറ്റൊരാൾ മദ്യത്തിന്റെ അടിമ.

എങ്കിൽ, ഒരാൾ ഇങ്ങനെ ചോദിക്കുകയാണ്, ശിർകോട് കൂടി മരണപ്പെട്ടാലാണല്ലോ ഒരാൾ സ്വർഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കപ്പെടാതിരിക്കുക. ഇവിടെ സ്വർഗം നിഷേധിക്കപ്പെട്ടു എന്നതിന്നർത്ഥം അയാൾ കാഫിറായിട്ടാണ് മരണപ്പെട്ടത് എന്നല്ലേ?

നാം പറയുന്നു, ഇതിന് രണ്ട് വിശദീകരണങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, അയാൾ ഇസ്തിഹ്ലാൽ ചെയ്തു. അതായത്, അയാൾ കള്ളിന് വേണ്ടിയാണ് ആളുകളെ സ്നേഹിക്കുന്നത്, അതിനു വേണ്ടി വെറുക്കുന്നു. അതിനു വേണ്ടി അയാൾ ആളുകളോട് കലഹിക്കുന്നു. ഒരു മദ്യപാനി (alcoholic) ചെയ്യുന്നത് പോലെ എല്ലാം അയാൾ ചെയ്യുന്നു. അത്തരമൊരു അവസ്ഥയിൽ അയാൾ എത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയെങ്കിൽ ഹദീമിന്റെ ബാഹ്യാർത്ഥ പ്രകാരം അയാൾ വിഗ്രഹാരാധകന്റെ അവസ്ഥയിൽ എത്തുമെന്നാണ്.

രണ്ടാമത്തെ വിശദീകരണപ്രകാരം, അയാൾ മദ്യത്തിന് അടിമയാണ് എന്ന വസ്തുത നിലനിൽക്കെ തന്നെ അയാൾ ആദ്യം പറഞ്ഞ അവസ്ഥയിൽ എത്തപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അയാളുടെ ജീവിത ലക്ഷ്യം തന്നെ അതല്ല. ഇത് അത്തരക്കാർക്ക് ഒരു വലിയ അപകടത്തെ കുറിച്ച മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു എന്നാണ്.

ചുരുക്കം ഇതാണ്, ജീവിതം മുഴുവൻ പാപങ്ങളിൽ തുടർന്നവനും, ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ മാത്രം പാപം ചെയ്യുന്നവനും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുണ്ട്.

ഈമാൻ കൂടുന്നതും കുറയുന്നതും എല്ലാവർക്കും ബാധകമാണെങ്കിൽ അത് പ്രവാചകന്മാർക്കും അന്ത്യപ്രവാചകനുമൊക്കെ ബാധകമാണോ?

നാം പറയുന്നു, ഈ തത്വം എല്ലാവർക്കും ബാധകമാണ്. മലകളുടെ പോലെ പ്രവാചകന്മാരുടെയും ഈമാൻ വ്യത്യസ്ത

തലങ്ങളിലുള്ളതാണ്. പ്രവാചകന്മാരിൽ അഞ്ച് പേരാണ് ഏറ്റവും മഹത്വമുള്ളവർ, ആദം, നൂഹ്, ഇബ്റാഹീം, ഇസ, മുഹമ്മദ്. ഇതിൽ തന്നെ ഇബ്റാഹീമും മുഹമ്മദുമാണ് ഏറ്റവും ഉന്നതർ. അവരിരുവരിൽ ഏറ്റവും ഉന്നതൻ മുഹമ്മദും. ഇക്കാര്യത്തിൽ അഹ്ലുസ്സുന്ന എക്കാലിപ്രായക്കാരാണ്. തെളിവുകൾ ഇങ്ങനെയൊക്കെയൊന്നെങ്കിലും ഒരാൾ മറ്റൊരേക്കാൾ മേന്മയുള്ളവനാണെന്ന നിലയിൽ സംസാരിക്കുന്നത് നബി വിലക്കിയിട്ടുണ്ട്.